

Brüssel, 15. märts 2022
(OR. en)

7246/22

Institutsioonidevahelised
dokumendid:
2021/0071(COD)
2021/0068(COD)

COVID-19 66
JAI 350
POLGEN 38
FRONT 123
FREMP 61
IPCR 39
VISA 50
MI 196
SAN 158

TRANS 147
COCON 24
COMIX 136
SCHENGEN 29
AVIATION 45
PHARM 45
RELEX 358
TOUR 25
CODEC 298

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	15. märts 2022
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 123 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 (millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal) artikli 16 lõikele 2

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 123 final.

Lisatud: COM(2022) 123 final

Brüssel, 15.3.2022
COM(2022) 123 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 (millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaktsineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal) artikli 16 lõikele 2

1. SISSEJUHATUS

14. juunil 2021 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse (EL) 2021/953, millega loodi ELi digitaalne COVID-tõend (edaspidi „ELi digitaalse COVID-tõendi määrus“)¹. Komisjoni ettepanekul põhineva määrusega² kehtestati koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise ühine raamistik, et hõlbustada COVID-19 pandeemia ajal ELi kodanike ja nende pereliikmete vaba liikumist. Peale selle määruse võeti vastu määrus (EL) 2021/954,³ millega laiendatakse ELi digitaalse COVID-tõendi raamistikku kolmandate riikide kodanikele, kes viibivad või elavad seaduslikult liikmesriigi territooriumil ja kellel on kooskõlas liidu õigusega õigus reisida teistesse liikmesriikidesse.

ELi digitaalse COVID-tõendiga saab isik reisimise ajal lihtsalt ja turvaliselt tõendada oma vaksineerimis-, testimis- või läbipõdemisstaatus. Tõend on tasuta ning seda saab kasutada nii digitaalsel kujul kui ka paberil⁴. ELi digitaalne COVID-tõend on olnud Euroopa jaoks oluline COVID-19 pandeemia reageerimise vahend ning sellest on saanud kiiresti standard nii Euroopas kui ka mujal. Alates määruse kohaldamise algusest on välja antud üle 1,7 miljardi ELi digitaalse COVID-tõendi⁵.

ELi digitaalse COVID-tõendi määruel on oluline rahvusvaheline mõõde. Sellega antakse komisjonile õigus ühendada COVID-19 tõendite süsteemid kolmandates riikides, kui ta on teinud kindlaks, et nende tõendid vastavad asjakohastele nõuetele, et neid saaks käsitada samaväärsena ELi digitaalsete COVID-tõenditega, et hõlbustada nende omanikel kasutada vaba liikumise õigust⁶. ELi digitaalse COVID-tõendi süsteem on arendatud ülemaailmseks standardiks ning peale 27 liikmesriigi on süsteemiga seni ühinenud 35 kolmandat riiki ja territooriumi viiel kontinendil. ELi digitaalse COVID-tõendi edu on aidanud taastada ohutut rahvusvahelist reisimist.

Kooskõlas ELi digitaalse COVID-tõendi määrusega esitas komisjon 2021. aasta oktoobris Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande⁷. Aruandes anti ülevaade määruse rakendamise

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/953, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal (ELT L 211, 15.6.2021, lk 1).

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste vaksineerimis-, testimis- ja tervenemistõendite väljastamise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal (roheline digitaalne tõend) (COM(2021) 130 final).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/954, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik seoses kolmandate riikide kodanikega, kes seaduslikult viibivad või elavad COVID-19 pandeemia ajal liikmesriikide territooriumil (ELT L 211, 15.6.2021, lk 24).

⁴ Pabertõendi vorm on avaldatud aadressil

https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/ehealth/docs/covid-certificate_paper_guidelines_en.pdf

⁵ Seisuga 28. veebruar 2022. Üksikasjalik jaotus liikmesriikide kaupa on esitatud I lisas.

⁶ Nagu on sätestatud määruse (EL) 2021/953 artikli 8 lõikes 2.

⁷ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 (millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja

kohta alates selle vastuvõtmisest 14. juunil 2021. See sisaldas teavet määruse tehnilise rakendamise kohta, kolmandate riikide süsteemi ühendamise kohta, tõendite kasutamise kohta lennutranspordisektoris ning liikmesriikides tõendite kasutamise kohta muul eesmärgil kui reisimiseks. Samuti sisaldas see analüüsi läbipõdemistõendite võimaliku väljaandmise kohta antigeeni ja antikehade kiirtesti tulemuste alusel ning läbipõdemis- ja vaksineerimistõendite kehtivusaja kohta. Selles anti ülevaade liikmesriikidelt määruse rakendamise kohta saadud teabest, sealhulgas teadetest ELi digitaalse COVID-tõendi omanike vaba liikumise täiendavate piirangute kohta. Lõpuks märgiti aruandes, et komisjon esitab ettepaneku pikendada määruse kohaldamisega, võttes arvesse muutusi epidemioloogilises olukorras seoses COVID-19 pandeemiaga.

ELi digitaalse COVID-tõendi määruks on sätestatud, et komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule 31. märtsiks 2022 veel ühe aruande. See teine aruanne peab sisaldama eelkõige hinnangut määruse mõju kohta vaba liikumise hõlbustamisele, sealhulgas reisimisele ja turismile, eri liiki vaktsiinide aktsepteerimisele, põhiõigustele ja diskrimineerimiskeelule ning isikuandmete kaitsele COVID-19 pandeemia ajal.

Peale määruks sõnaselgelt osutatud teemade sisaldab see aruanne ka ajakohastatud teavet väljastatud ELi digitaalsete COVID-tõendite arvu, ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemiga seotud uusima tehnilise arengu ja täiendavate kolmandate riikide süsteemi ühendamise kohta. Esimese aruande järelmeetmena sisaldab see ka teavet läbipõdemistõendite väljaandmise kohta antigeeni ja antikehade kiirtestide tulemuste alusel, testimistõendite väljaandmise kohta laboratoorsete antigeenitestide alusel ning läbipõdemis- ja vaksineerimistõendite kehtivusaja kohta. Aruandes selgitatakse ka, miks komisjon võttis 3. veebruaril 2022 tõepoolest vastu ettepaneku pikendada ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kehtivust kuni 30. juunini 2023⁸.

2. ELI DIGITAALSE COVID-TÕENDI MÄÄRUSE KOHALDAMINE NING SELLE MÕJU PÕHIÕIGUSTELE JA MITTEDISKRIMINEERIMISELE

2.1. Vaba liikumise ja mittediskrimineerimise hõlbustamine

2.1.1. COVID-19 pandeemia ja vaba liikumine ELis

Õigus vabalt liikuda ja elada ELi liikmesriikide territooriumil on üks õigustest, mida ELi kodanikud kõige rohkem hindavad. Eurobaromeetri 2020. aasta uuringus⁹ leidis rohkem kui

---

läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal) artikli 16 lõikele 1 (COM(2021) 649 final).

⁸ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/953, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal (COM(2022) 50 final).

⁹

https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/214273/Eurobarometer%20Report%20Summary%20_%20EU%20Citizenship%20&%20Democracy%20-%20July%202020.pdf

kaheksa vastanut kümnest (84 %), et ELi kodanike vaba liikumine ELis toob nende riigi majandusele üldist kasu. Vaba liikumise põhiõigus on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 21 lõikes 1 ja põhiõiguste harta artiklis 45.

Õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil ei ole absoluutne. Selle kasutamine võib olla piiratud, kui piiranguid kohaldatakse kooskõlas ELi õiguse üldpõhimõtetega, eelkõige mittediskrimineerimise¹⁰ ja proportsionaalsuse¹¹ põhimõttega. Näiteks võib ELi kodaniku õigust liikuda ja elada vabalt piirata avaliku julgeoleku kaalutlustel¹².

COVID-19 pandeemia ajal võtsid liikmesriigid rahvatervise kaitsmiseks meetmeid, millega piirati ELi piires vaba liikumise ja elamise õiguse kasutamist. Nende meetmete eesmärk oli piirata SARS-CoV-2 levikut ja kaitsta tervishoiusüsteeme nende suutlikkuse ületamise eest.

Rahvatervise kaitse võib olla õiguspärane põhjus vaba liikumise piiramiseks. Sellised rahvatervisel põhinevad piirangud peavad siiski järgima ELi õiguse põhimõtteid, nagu proportsionaalsus ja mittediskrimineerimine. Võetavad meetmed ei tohiks minna kaugemale sellest, mis on rangelt vajalik rahvatervise kaitseks. Komisjon jätkas selle punkti – mis on sätestatud ka ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 11 lõikes 1 – rõhutamist oma ettepanekutes, mis võeti vastu vaba liikumise küsimuses COVID-19 pandeemia ajal¹³.

Piirangud, mille liikmesriigid COVID-19 puhangule reageerimiseks vastu võtsid, olid mitmesugused. Pandeemia varajases etapis läksid liikmesriigid nii kaugemale, et keelasid oma territooriumile sisenemise või sealt väljumise, mõned liikmesriigid kehtestasid taas Schengeni alal piirikontrolli sisepiiridel. Muude meetmete hulka kuulus kohustus, et reisijad teeksid SARS-CoV-2 nakkuse testi või läheksid eneseisolatsiooni/karantiini. Mõned liikmesriigid nõudsid reisijatelt ka reisija asukoha vormi esitamist või muude registreerimisnõuete täitmist enne nende territooriumile sisenemist või sinna sisenemisel.

---

¹⁰ Põhiõiguste harta artikkel 21.

¹¹ Harta artikli 52 lõige 2 ja kohtuotsus, 17.9.2002, Baumbast ja R, C-413/99, EU:C:2002:493.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ, artikkel 27 (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

¹³ Vt komisjoni 4. septembri 2020. aasta ettepanek võtta vastu nõukogu soovitus, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemia reageerimisel (COM(2020) 499 final), komisjoni 17. märtsi 2021. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste vaktsineerimis-, testimis- ja tervenemistõendite väljastamise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal (roheline digitoend) (COM(2021) 130 final), komisjoni 25. novembri 2021. aasta ettepanek võtta vastu nõukogu soovitus koordineeritud lähenemisviisi kohta, et hõlbustada ohutut vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475 (COM(2021) 749) ning komisjoni 3. veebruari 2022. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/953 koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaktsineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistiku kohta, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal (COM(2022) 50 final).

Kui teatavad reisipiirangud on rahvatervise seisukohast vajalikud ning kooskõlas mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõttega, ei riku need õigust ELi territooriumil vabalt liikuda ja elada.

Selles kontekstis võeti vastu ELi digitaalse COVID-tõendi määrus. Oluline on rõhutada, et määrusega, millega kehtestati koostalitlusvõimelised COVID-19 vaktsineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendid, ei nõuta liikmesriikidelt vaba liikumise õiguse piirangute kehtestamist¹⁴. Kui liikmesriik otsustab vaba liikumise õiguse raames vaktsineerimise, testimise või läbipõdemise staatuse tõendamist mitte nõuda, ei kohusta ELi digitaalse COVID-tõendi määrus teda tegema teisiti. Seetõttu ei saa määrus avaldada negatiivset mõju vabale liikumisele ELis.

Vastupidi, komisjon leiab, et ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemil on olnud ja on jätkuvalt positiivne mõju vabale liikumisele ajal, mil liikmesriigid piiravad selle kasutamist rahvatervise kaalutlustel. Selleks tagatakse, et kodanikel on õigus saada koostalitlusvõimelisi ja vastastikku tunnustatud tõendeid, mis kinnitavad COVID-19 vastu vaktsineerimist, selle suhtes testimist ja selle läbipõdemist ning mida nad saavad kasutada oma vaba liikumise õiguse kasutamisel. Kui liikmesriigid kaotavad teatavad liikumisvabaduse piirangud isikutele, kes suudavad tõendada, et nad on vaktsineeritud, neid on testitud või nad on haiguse läbi põdenud, tagatakse ELi digitaalse COVID-tõendi määrusega, et kodanikud saavad nendest eranditest mittediskrimineerival viisil kasu määruse kohaselt välja antud tõendite alusel.

Ilma ELi digitaalse COVID-tõendi määruseta ei oleks kumbki neist õigustest – saada tõend ja saada selle tõendi alusel liikmesriigi kodanikega samal viisil vabastus piirangutest – olemas. Lisaks ei oleks ühtset standardit, mis tagaks COVID-19 tõendite piiriülese koostalitlusvõime. Komisjoni 2022. aasta veebruari alguses tehtud uuringus märkisid kaks kolmandikku vastanud liikmesriikidest, et kui ELi digitaalset COVID-tõendit ei oleks vastu võetud, oleksid nad kaalunud riikliku COVID-19 tõendi kehtestamist. Kuigi kodanikele oleks võinud väljastada tõendeid tervishoiuteenuste osutajad, ei oleks olnud mingit garantiid, et neid aktsepteeritakse – või kui kodeerimisstandardit ei ole, neist aru saadakse – teistes liikmesriikides. Lisaks suurendaks paljude eri liiki tõendite kasutamine paratamatult pettuse ja võltsimise riski.

Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega tuleks COVID-19 pandeemia reageerimiseks kehtestatud piirangud isikute vabale liikumisele ELis, sealhulgas liikmesriikide võimalikud nõuded esitada ELi digitaalsed COVID-tõendid, kaotada niipea, kui epidemioloogiline olukord seda võimaldab. Selle tulemusena on ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kohaldamisaja ajaliselt piiratud, mis tähendab, et selle kohaldamine tuleks lõpetada, kui pandeemiast on jagu saadud ja tõendid ei ole reisimise hõlbustamiseks enam vajalikud.

---

¹⁴ Vt ka ELi digitaalse COVID-tõendi määruse põhjendus 14: „Käesolev määrus on mõeldud hõlbustama proportsionaalsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtte kohaldamist vaba liikumise piirangutele COVID-19 pandeemia ajal, püüdes samal ajal tagada rahvatervise kõrgel tasemel kaitse. Seda ei tuleks käsitada COVID-19 pandeemia ajal vaba liikumise või muude põhiõiguste piirangute kehtestamise hõlbustamise või soodustamisena, arvestades nende kahjulikku mõju liidu kodanikele ja ettevõtetele [...]“.

Hiljuti tegeles EL COVID-19 juhtumite lainega, mille põhjustas omikronvariant¹⁵. Pärast omikrontüvega nakatumise haripunkti on suur osa elanikkonnast eeldatavasti vähemalt teatava aja jooksul COVID-19 eest kaitstud kas vaksineerimise, varasema nakatumise või mõlema tõttu. Kui viirus aga levib jätkuvalt laialdaselt olukorras, kus vaksineerituse tase on maailmas väga erinev, on siiski reaalne võimalus, et infektsioonide arv 2022. aasta teisel poolel taas kasvab, sealhulgas uute SARS-CoV-2 murettekitavate variantide esilekerkimise tõttu. Nagu märkis ka Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC), on ebakindlus COVID-19 pandeemia praeguses etapis endiselt märkimisväärselt suur¹⁶. Kokkuvõttes ei ole Maailma Terviseorganisatsioon veel kuulutanud SARS-CoV-2 põhjustatud rahvusvahelise tähtsusega rahvatervisealast hädaolukorda lõppenuks.

Selle tulemusena võivad liikmesriigid pidada vajalikuks säilitada või kehtestada taas vaba liikumise õigust kasutavatele ELi kodanikele vaksineerimis-, testimis- või läbipõdemistõendi esitamise nõude teatavaks ajavahemikuks pärast 30. juunit 2022, mil praeguse seisuga peaks lõppema ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kehtivusaeg. Eespool nimetatud uuringus märkisid sisuliselt kõik vastanud liikmesriigid, et reisimisega seoses on 2022. aasta teisel poolel ja 2023. aasta esimesel poolel potentsiaalne vajadus vaksineerimis-, testimis- või läbipõdemistõendite järele.

Seepärast tegi komisjon 3. veebruaril 2022 ettepaneku pikendada ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kohaldamist 12 kuu võrra, nii et juhul, kui teatavad rahvatervisel põhinevad vaba liikumise piirangud kehtivad ka pärast 30. juunit 2022, ei jäeta ELi kodanikke ilma ELi digitaalsest COVID-tõendist kui tõhusast, turvalisest ja privaatsust tagavast viisist tõendada oma staatust seoses COVID-19 vastu vaksineerimise, testimise ja läbipõdemisega¹⁷. See tagatakse komisjoni ettepanekuga.

Nagu ettepanekus rõhutatud, ei tohiks pikendamist mõista nii, nagu kohustaks see liikmesriike, eriti neid, kes riigisisised rahvatervise meetmed tühistavad, säilitama või kehtestama vaba liikumise piiranguid. Liikmesriikidel on täiesti võimalik tühistada kõik sellised meetmed määruse kehtivuse ajal, sest kõik piirangud, sealhulgas kohustus esitada tõendeid ELi digitaalse COVID-tõendiga hõlmatud kolme meditsiinilise sündmuse kohta, peaksid kehtima üksnes seni, kuni see on vajalik ja proportsionaalne.

ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kehtivuse pikendamine 12 kuu võrra aitab seega tagada, et ELi digitaalne COVID-tõend jääb kättesaadavaks, kui seda on vaja pärast 2022. aasta juunit.

Seevastu määruse pikendamata jätmine kohustaks komisjoni lõpetama 2022. aasta juuni lõpus ELi digitaalse COVID-tõendi usaldusraamistiku. Kui hiljem tekib uus vajadus tõendite järele, kuna liikmesriigid kehtestavad taas piirangud 2022. aasta teisel poolel või 2023. aasta esimesel poolel, oleks süsteemi lühikese etteteatamisega taastamine nii õiguslikus kui ka tehnilises mõttes äärmiselt keeruline, kui mitte võimatu. ELi kodanikud jääksid ilma

¹⁵ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/country-overviews>

¹⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-19th%20update-27-jan-2022.pdf>

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/regulation_amending_regulation_eu_2021_-_953.pdf

võimalusest kasutada ELi digitaalset COVID-tõendit kui hästi toimivat vahendit tõendada oma COVID-19 seisundit ning nad võivad seista silmitsi COVID-19 tõendite piiriülese koostalitlusvõime puudumisega.

2.1.2. COVID-19 pandeemiaga seotud vaba liikumise piirangute koordineerimine

Liikmesriigid võivad kehtestada vaba liikumise piiranguid avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise huvides, tingimusel et need on kooskõlas liidu õiguses sätestatud eeskirjade ja piirangutega. Sellised piirangud võetakse tavaliselt vastu üksikisiku tasandil – näiteks sellise ELi kodaniku väljasaatmine, kes ei vasta enam riigis elamise tingimustele – ega nõua kooskõlastamist mitme liikmesriigi või kõigi liikmesriikide vahel. Pandeemia on siiski näidanud, et kooskõlastamise puudumise korral võivad põhimõtteliselt kõigi liikmesriikide kehtestatud ühepoolsed piirangud vabale liikumisele põhjustada ELi kodanikele ebakindlust, isegi kui meetmed on eraldi hinnates ELi õigusega kooskõlas.

Selleks et tagada koordineerimine kogu ELis, on komisjon alates pandeemia algusest koos liikmesriikidega tööd teinud, et edendada selles küsimuses koostööd ja teabevahetust¹⁸. Komisjon on seisukohal, et viiruse leviku tõkestamiseks ja kodanike tervise kaitsmiseks kehtestatud reisipiirangute vastuvõtmisel on vaja hästi koordineeritud, prognoositavat ja läbipaistvat lähenemisviisi, et säilitada vaba liikumine ELis turvalistes tingimustes.

13. oktoobril 2020 võttis nõukogu komisjoni ettepaneku alusel vastu soovitus (EL) 2020/1475, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemia reageerimisel¹⁹. Nõukogu soovitus kehtestati ühine lähenemisviis järgmistes põhipunktides: ühtsete kriteeriumide kohaldamine vaba liikumise piirangute kehtestamise üle otsustamisel; COVID-19 leviku ohu kaardistamine kokkulepitud värvikoodide alusel (avaldab Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC)); koordineeritud lähenemisviis võimalikele meetmetele, mida võib kohaldada ühest piirkonnast teise liikuvate isikute suhtes. Vastuseks pandeemia arengule on nõukogu soovitus, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele, alates 2020. aasta oktoobrist mitu korda ajakohastatud²⁰.

ELi digitaalse COVID-tõendi määruse vastuvõtmine Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt 14. juunil 2021 oli veel üks oluline saavutus selles valdkonnas. Määruse üks eesmärke on aidata järk-järgult ja kooskõlastatud viisil kaotada vaba liikumise piirangud, mille

---

¹⁸ Lisaks vaatab komisjon praegu läbi 2009. aasta vaba liikumise suuniseid, et parandada vaba liikumise õigust kasutavate ELi kodanike õiguskindlust ning tagada vaba liikumist käsitlevate õigusaktide tõhusam ja ühtsem kohaldamine kogu ELis, nagu on selgitatud 2020. aasta aruandes ELi kodakondsuse kohta (https://ec.europa.eu/info/files/eu-citizenship-report-2020-empowering-citizens-and-protecting-their-rights_en).

¹⁹ Nõukogu 13. oktoobri 2020. aasta soovitus (EL) 2020/1475, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemia reageerimisel (ELT L 337, 14.10.2020, lk 3).

²⁰ Nõukogu 1. veebruari 2021. aasta soovitus (EL) 2021/119, millega muudetakse soovitus (EL) 2020/1475, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemia reageerimisel (ELT L 36I, 2.2.2021, lk 1), ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitus (EL) 2021/961, millega muudetakse soovitus (EL) 2020/1475, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemia reageerimisel (ELT L 213I, 16.6.2021, lk 1).

liikmesriigid on liidu õiguse kohaselt SARS-CoV-2 leviku piiramiseks kehtestanud. Selleks et ELi digitaalse COVID-tõendi raamistikku kõige paremini ära kasutada, kohandas nõukogu samal päeval soovitus (EL) 2020/1475 sätestatud koordineeritud lähenemisviisi²¹. Nõukogu märkis, et kooskõlas ELi digitaalse COVID-tõendi määrusega välja antud tõendid peaksid olema peamine vahend, mida ELis reisimisel kasutada²². Lisaks kehtestati nõukogu soovitusel ühine arusaam tingimustest, mille alusel vaktsineeritud inimesi reisi piirangutest vabastada, ning SARS-CoV-2 nakkuse testide standardne kehtivusaeg.

ELi digitaalse COVID-tõendi määrus koos nõukogu soovitusel esitatud koordineeritud lähenemisviisiga aitas ELi kodanikel 2021. aasta suvel kasutada oma vaba liikumise õigust suhteliselt lihtsalt. Sellest ajast alates on vaktsiinide kasutuselevõtt kogu ELis märkimisväärselt suurenenud ning ELi digitaalse COVID-tõendi kasutuselevõtt on kiires tempos edenenu. Samal ajal on delta- ja omikronvariantide põhjustatud COVID-19 nakkuse lained sundinud liikmesriike 2021.–2022. aasta talvel võtma vastu täiendavaid rahvatervise meetmeid, millest mõned olid seotud reisimisega ühest liikmesriigist teise ning mille eesmärk oli kaitsta inimeste tervist ja tervishoiusüsteemide suutlikkust.

Nõukogu võttis 25. jaanuaril 2022 vastu soovitus (EL) 2022/107²³ (mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475) millega minnakse piirkonnapõhiselt lähenemisviisilt üle isikupõhisele lähenemisviisile. Soovitusel on sätestatud, et isiku suhtes, kellel on kehtiv ELi digitaalne COVID-tõend, ei tohiks põhimõtteliselt kohaldada täiendavaid piiranguid, näiteks teste või karantiini, olenemata tema lähtekohast ELis. Isikutelt, kellel ei ole kehtivat ELi digitaalset COVID-tõendit, võidakse nõuda testi tegemist enne saabumist või mitte hiljem kui 24 tundi pärast saabumist. Reisijatelt, kes täidavad olulist ülesannet või kelle reisimine on hädavajalik, piiriülestelt pendeltöötajatelt ja alla 12aastastelt lastelt ei tohiks nõuda kehtivat ELi digitaalset COVID-tõendit.

Selline isikupõhine lähenemisviis tugevdab veelgi kõigi reisijate vaba liikumist mittediskrimineerival viisil, kuna reisijad võivad kas vaktsineerimis-, testimis- või läbipõdemistõendi alusel vabalt liikuda. Alates nõukogu soovitus (EL) 2022/107 vastuvõtmisest on liikmesriigid üha enam ühtlustanud oma reisinõudeid selle isikupõhise lähenemisviisiga. 4. märtsiks 2022 ei kehtesta 21 liikmesriiki ELi digitaalse COVID-tõendi omanikele mingeid täiendavaid reisi piiranguid või ei ole neil üldse reisi piiranguid.

Nõukogu soovitus (EL) 2022/107 ega ELi digitaalse COVID-tõendi määrus, nagu eespool märgitud, ei kohusta liikmesriike nõudma reisijatelt ELi digitaalse COVID-tõendi omamist. Vastupidi, komisjon on julgustanud liikmesriike, eelkõige neid, kes kaotavad riigisiseseid

---

²¹ Nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitus (EL) 2021/961, millega muudetakse soovitus (EL) 2020/1475, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemia reageerimisel (ELT L 213I, 16.6.2021, lk 1).

²² Nõukogu soovitus (EL) 2021/961 põhjendus 9.

²³ Nõukogu 25. jaanuari 2022. aasta soovitus (EL) 2022/107, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475 (ELT L 18, 27.1.2022, lk 110).

rahvatervise meetmed, selliseid meetmeid kaotama²⁴. Viis liikmesriiki²⁵ on juba tühistanud nõude omada oma territooriumile sisenemiseks ELi digitaalset COVID-tõendit.

ELi digitaalne COVID-tõend ja nõukogu soovitus 2022/107 (ja selle eelkäija, nõukogu soovitus 2020/1475) on seega olnud olulised vahendid, millega hõlbustada vaba liikumist ELis COVID-19 pandeemia ajal. Nendega on püütud tagada hästi koordineeritud lähenemisviisi liikumisvabaduse piirangute kehtestamisele ning need on jätkuvalt olulised nende piirangute kaotamisel, kui epidemioloogiline olukord paraneb.

2.1.3. Mittediskrimineeriva lähenemisviisi tagamine

ELi digitaalse COVID-tõendi raamistik tagab mittediskrimineerimise, sest see sisaldab koostalitlusvõimelisi vaktsineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendeid. Kõik liikmesriigid on kohustatud väljastama nimetatud kolme liiki tõendeid ning nõukogu soovitus (EL) 2022/107 on sätestatud nende aktsepteerimiseks kooskõlastatud lähenemisviisi. Selle tulemusena on ELi digitaalsest COVID-tõendist kasu võimalikult paljudele inimestele, kes kasutavad vaba liikumise õigust. Nagu on rõhutatud põhjenduses 36, ei saa ELi digitaalse COVID-tõendi määrust tõlgendada nii, et sellega kehtestatakse vaktsineerimiskohustus, ja tegemist ei ole vaktsineerimispassiga.

Samal ajal ei saa vaktsineerimist, testimist või läbipõdemist pidada rahvatervise seisukohast võrdseks, sest vaktsineerimata ja osaliselt vaktsineeritud inimestel on endiselt palju suurem oht raskelt haigestuda²⁶. Seda on arvesse võetud ka tõendite kehtivust käsitlevates eeskirjades, mis on olemuslikult erinevad.

ELi digitaalse COVID-tõendi määrus ei kohusta liikmesriike aktsepteerima kõiki kolme liiki tõendeid. See on liikmesriikide poliitiline otsus rahvatervise valdkonnas ning mõned liikmesriigid on tõepoolest otsustanud teatavaid tõendeid, eelkõige läbipõdemistõendeid, mitte aktsepteerida.

Kui aga liikmesriik aktsepteerib vaba liikumise piirangutest loobumiseks tõendeid kas vaktsineerimise, testimise või SARS-CoV-2 nakkuse läbipõdemise kohta, peab ta samadel tingimustel aktsepteerima ELi digitaalseid COVID-tõendeid, mis on väljastatud sama meditsiinilise sündmuse kohta. ELi digitaalsel COVID-tõendil on sama väärtus, olenemata sellest, millises liikmesriigis vaktsiini manustati või test tehti. Lisaks sellele, nagu on rõhutatud nõukogu soovitus (EL) 2022/107 punktis 5, ei saa reisipiirangud põhineda asjaomase isiku kodakondsusel.

2.1.4. ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 11 kohaselt saadud teave

Komisjon jälgib ka edaspidi, kuidas liikmesriigid rakendavad ELi digitaalse COVID-tõendi määrust ja nõukogu soovitust koordineeritud lähenemisviisi kohta, et hõlbustada ohutut vaba

²⁴ Vt ka COM(2022) 50 final.

²⁵ DK, IE, LT, SI ja SE.

²⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-19-update-27-jan-2022.pdf>

liikumist COVID-19 pandeemia ajal. Liikmesriikide teavet ELi digitaalse COVID-tõendi kohta kogutakse ülevaattetabelitega, mille liikmesriigid esitavad komisjonile ja nõukogule, ning see tehakse kättesaadavaks ka platvormi Re-open EU kaudu, mis on veebis ja mobiilirakendusena kättesaadav interaktiivne vahend²⁷.

ELi digitaalse COVID-tõendi määrukses on sätestatud, et täiendavaid piiranguid ELi digitaalse COVID-tõendi omanikele on võimalikud üksnes juhul, kui need on vajalikud ja proportsionaalsed rahvatervise kaitsmiseks COVID-19 pandeemia reageerimisel. Liikmesriigid on kohustatud komisjonile ja teistele liikmesriikidele 48 tundi ette teatama, kui nad otsustavad kehtestada täiendavaid piiranguid²⁸.

Ajavahemikul 13. oktoobrist 2021 kuni 4. märtsini 2022 esitasid selle sätte kohase teabe järgmised liikmesriigid: Austria, Bulgaaria, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Läti, Portugal, Rootsi, Soome ja Taani. Seda teadete arvu suurenemist võrreldes eelmise aruandega saab seletada kiireloomuliste meetmetega, mis on võetud vastuseks omikronvariandile. Lisanõuded, millest need liikmesriigid teatasid, hõlmasid näiteks lahkumiseelset testimist või testimist pärast saabumist, sealhulgas vaksineeritud ja/või läbi põdenud reisijate puhul. Väga vähestel juhtudel rakendati karantiin nõudeid.

Omikronvariandi tekke varajases etapis leidis komisjon, et kooskõlas ettevaatuspõhimõttega on täiendav väljumiseelne testimisnõue sobiv vahend, mida liikmesriigid saaksid kiireloomulise meetme osana selle uue variandi leviku edasilükkamiseks kaaluda²⁹. Võttes aga arvesse ulatuslikku omikrontüve kogukonnapõhist levikut kogu ELis, on komisjon vahepeal kutsunud liikmesriike üles tühistama kõik ELi-sisesed reisimisega seotud testimisnõuded, mis on kehtestatud vaksineeritud ja läbipõdenud isikutele vastuseks omikrontüve tekkele. 4. märtsiks 2022 ei säilitanud ükski liikmesriik täiendavaid piiranguid, mis olid kehtestatud seoses omikronvariandiga.

Komisjon jätkab järelevalvet kõigi liikmesriikide poolt võetud ja praegu ikka veel kehtivate ning kodanike vaba liikumise õigust mõjutavate rahvatervishoiu meetmete kooskõla üle ELi õigusega, eriti diskrimineerimiskeelu ja proportsionaalsuse põhimõttega.

2.1.5. Muu teave ELi digitaalse COVID-tõendi määrukses rakendamise kohta

ELi digitaalse COVID-tõendi määrukses on ette nähtud, et vaksineerimistõendi peab välja andma liikmesriik, kus vaktsiin manustati. Kui kodanik on vaksineeritud kahes liikmesriigis, peaks esimene liikmesriik andma välja ELi digitaalse COVID-tõendi, millele on märgitud esimene doos, ja teine liikmesriik peaks pärast esimese doosi manustamise tõendi esitamist andma välja ELi digitaalse COVID-tõendi, millele on märgitud teine doos (tõendile on märgitud „2/2“). Samad eeskirjad kehtivad ka tõhusdooside kohta: liikmesriik, kus

²⁷ <https://reopen.europa.eu/en>

²⁸ ELi digitaalse COVID-tõendi määrukses artikkel 11.

²⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Praeguste ja uute COVID-19ga seotud väljakutsetega üheskoos tegelemine“ (COM(2021) 764 final).

tõhusdoos manustatakse, peaks tõendi alusel, et esmane vaktsineerimiskuur manustati teises liikmesriigis, väljastama ELi digitaalse COVID-tõendi, millel on märgitud viimane vaktsiinidoos (tõendile märgitakse olenevalt vaktsiini liigist „3/3“ või „2/1“). Neid eeskirju selgitatakse ka komisjoni ettepanekus pikendada ELi digitaalse COVID-tõendi määrase kohaldamist (vt punkt 2.9).

ELi digitaalse COVID-tõendi määrase artikli 5 lõike 2 punkti b kohaselt peavad vaktsineerimistõendid, mille liikmesriik annab välja pärast COVID-19 vaktsiinidoosi manustamist, tõepoolest sisaldama „tõendi omajale manustatud dooside arvu“, st mitte ainult tõendeid väljaandvas liikmesriigis manustatud dooside arvu. Kuna tõend tuleb välja anda pärast iga doosi manustamist, peaks asjaomasel kodanikul tavaliselt olema ELi digitaalne COVID-tõend, mis on usaldusväärne tõend varasemate dooside manustamise kohta.

Nõuetekohaste vaktsineerimistõendite väljaandmise suhtes ELi digitaalse COVID-tõendi vormingus ei tohiks kohaldada täiendavaid haldusnõudeid, mida ei ole sätestatud ELi digitaalse COVID-tõendi määrides. Eelkõige ei nõuta ELi digitaalse COVID-tõendi määrides, et asjaomane isik oleks enne ELi digitaalse COVID-tõendi väljaandmist registreeritud vaktsiini manustava liikmesriigi tervishoiusüsteemis ega et ta esitaks varasemate dooside partii numbrit.

Teatavatel juhtudel on kodanikud siiski teatanud raskustest saada õigeid ELi digitaalseid COVID-tõendeid, eelkõige vaktsineerimistõendeid. Näiteks on kodanikud teatanud probleemidest ELi digitaalse COVID-tõendi saamisel liikmesriigist, kus nad vaktsineeriti, sest neil ei olnud riiklikku registreerimis- või sotsiaalkindlustusnumbrit. Muud probleemid tekkisid siis, kui kodanikud said COVID-19 vaktsiinidoosid eri liikmesriikides. Tavaliselt teatasid kodanikud, et kui nad said ühes liikmesriigis teise doosi või tõhusdoosi, jäeti neile hiljem väljastatud ELi digitaalselt COVID-tõendilt välja mõnes teises liikmesriigis manustatud varasemad doosid. Sellistel juhtudel ei vastanud viimasel tõendil märgitud dooside arv asjaomasele isikule manustatud dooside õigele arvule.

Nagu komisjon rõhutas oma esimeses aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi digitaalse COVID-tõendi määrase kohaldamise kohta, jätkas ta korrapärast suhtlust liikmesriikidega, et aidata neid küsimusi tehnilisel tasandil võimalikult kiiresti lahendada. Paljud küsimused on juba sel viisil lahendatud. Selleks et saada ülevaade kõigist püsivatest probleemidest, korraldas komisjon 2021. aasta lõpus liikmesriikide seas sellel teemal küsitluse ja palus liikmesriikide ametiasutustel tuvastatud probleemid lahendada. Komisjon analüüsib praegu liikmesriikide vastuseid ning võtab vajaduse korral järeelmeetmeid lahendamata küsimuste lahendamiseks.

Mõned neist probleemidest on seotud ELi digitaalse COVID-tõendi raamistiku tahtlikult detsentraliseeritud olemusega, millega ei looda ELi tasandi andmebaasi COVID-19 vastu vaktsineerimise, testimise või läbipõdemise kohta ega ühendata ühtegi sellist liikmesriigi tasandil olemasolevat andmebaasi. Selle tulemusena ei toimu automaatset andmevahetust, mis võimaldaks liikmesriikidel hõlpsasti väljastada tõendeid, mis võtaksid arvesse teises liikmesriigis säilitatavat teavet, näiteks teavet varasema manustatud COVID-19

vaktsiinidoosi kohta. Seega sõltuvad liikmesriigid sellest, et kodanikud esitavad tõendid varasemate dooside manustamise kohta teistes liikmesriikides, eelkõige ELi digitaalsete COVID-tõendite kujul.

Selleks et pakkuda kodanikele lisateavet, on komisjon avaldanud vastused kõige sagedamini esitatavatele küsimustele ELi digitaalse COVID-tõendi, vaktsineerimise ja reisipiirangute kohta³⁰. Küsimusi ja vastuseid ajakohastati 11. märtsil 2022.

2.2. Isikuandmete kaitse

ELi digitaalse COVID-tõendi määrus ja selle rakendamine on täielikus kooskõlas ELi andmekaitse-eeskirjadega, tagades näiteks, et kogutud andmete hulk piirdub eesmärkide saavutamiseks vajalikuga. Eelkõige on selles sätestatud, et isikuandmeid, millele on juurdepääs kontrolliprotsessi käigus, ei tohi säilitada. ELi digitaalset COVID-tõendit säilitatakse ja kontrollitakse interneti vahendusega ning seega ei teavitata selle väljastanud liikmesriiki tõendi kontrollimisest. Komisjon tagab ka võimalikult väheste andmete kogumise põhimõtte järgimise määruse sätete kohaselt vastu võetud rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktide kontekstis.

ELi digitaalsete COVID-tõendite turvalisus on osutunud usaldusväärseks. Andmekaitse-, sealhulgas infoturbenõuete järgimise tagamine väljaandmisesüsteemides on liikmesriikide ülesanne. Kuigi on teatatud pettuse teel väljastatud tõenditest, ei ole põhjust arvata, et krüptovõtmed, mida kasutatakse ELi digitaalsete COVID-tõendite allkirjastamiseks ja autentimiseks, on ohus (vt ka punkt 2.6.2).

Kui liikmesriigid otsustavad kasutada ELi digitaalseid COVID-tõendeid riigisisese eesmärgil, tuleb see ette näha riigisiseste õigusaktidega, mis peavad vastama andmekaitse- ja turbenõuetele (vt ka punkt 2.5)³¹. Nende riigisiseste õigusnormide järgimise tagamine on riigi ametiasutuste ülesanne.

2.3. Reisimine ja turism

COVID-19 pandeemia on tugevalt mõjutanud mitut sektorit, eriti transpordi- ja turismisektorit. Selles keerulises olukorras on reisi- ja turismiühendused igati tervitanud ELi digitaalset COVID-tõendit ja reisimisele ELi tasandil koordineeritud lähenemisviisi kehtestamise jõupingutusi kui olulist vahendit, mis võimaldab kodanikel reisida ja julgustab neid seda tegema, tagades vajaliku prognoositavuse. Lisaks ulatub ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemi positiivne mõju EList kaugemale.

Alates COVID-19 pandeemia puhkemisest on transport olnud üks kõige tugevamalt mõjutatud sektoreid. Pärast eri nakkuslaineid ja nende ohjeldamiseks võetud erinevaid meetmeid on kindlaks tehtud mitu aspekti, mis mõjutavad pandeemia mõju sellele sektorile.

³⁰ Kättesaadav aadressil https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/movement-and-residence/eu-digital-covid-certificate-vaccinations-and-travel-restrictions_en

³¹ ELi digitaalse COVID-tõendi määru põhjendus 48.

Lühiajaline mõju on tingitud liikumiskiirangutest, muudest kiirangutest ning nakkust vältida soovivate inimeste vabatahtlikest jõupingutustest. Lisaks võivad muudatused transpordis olla tingitud mitmest tegurist: pandeemia areng, sealhulgas vaksineerituse tase, käitumisharjumuste muutumine (vaksineerimise aktsepteerimine, vajadus/soov reisida, reisimisviisi valik) ning veeteenuste sektori majanduse taastumine.

Kommertslendude arvu analüüs³² näitab, et 2020. aasta mais ja juunis registreeriti madalaim tase, mis vastab enamikus liikmesriikides kehtestatud liikumiskiirangute perioodile ja rangetele reisipiirangutele. Kui esimesed kolm kuud välja arvata, oli ELi tasandil lendude arv kõigil kuudel 2021. aastal suurem kui 2020. aastal ja järgis sama hooajalist mustrit nagu eelmistel aastatel: ELi tasandil saavutati suurim arv juulis ja augustis, kusjuures tipptase oli augustis, millele järgnes järkjärguline vähenemine järgnevatel kuudel. Olemasolevate andmete analüüs lennureisijate arvu kohta³³ näib seda mustrit kinnitavat: lennureisijate arv oli kõige suurem juulis ja augustis 2021, mis langeb kokku ELi digitaalse COVID-tõendi kasutuselevõetuga. Samas ei saavutatud 2019. aasta taset üheski riigis, mille kohta olid andmed kättesaadavad³⁴.

Reisi- ja turismiühendused on tervitanud ELi digitaalset COVID-tõendit kui olulist panust ELi turismi ökosüsteemi taaskäivitamisse 2021. aasta suvehooajal ja pärast seda. 70st avaliku ja erasektori reisi- ja turismiorganisatsioonist koosnev allianss The European Tourism Manifesto Alliance märkis, et „ELi digitaalse COVID-tõendi rakendamine on olnud väga edukas“³⁵.

Kuigi ELi digitaalse COVID-tõendi eesmärk on hõlbustada vaba liikumist ELis, on see aidanud üha enam kaasa ka rahvusvahelise reisimise taastamisele ELi ja mujale. Sellega seoses võttis nõukogu 22. veebruaril 2022 vastu soovitus 2020/912 (Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutise piiramise ja sellise piirangu võimaliku kaotamise kohta) muudatuse³⁶. Selles on sätestatud, et liikmesriigid peaksid kaotama Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutise piirangu isikutele, kes on vaksineeritud ELi või WHO heakskiidetud vaktsiiniga, ja isikutele, kes on enne ELi reisimist COVID-19 läbi põdenud (vt ka punkt 2.4). ELi digitaalset COVID-tõendit ja COVID-19 tõendeid, mille on välja andnud kolmandad riigid ja mida peetakse ELi digitaalse COVID-tõendi määruuses sätestatud menetluse kohaselt samaväärseks, tuleks kasutada testimise ja vaksineerimise tõendamise peamise vahendina ning ainsa läbipõdemist tõendava vahendina, kuna neid saab turvaliselt kontrollida. Kuigi see ei kuulu ELi digitaalse COVID-tõendi määruuse kohaldamisalasse, võib

³² Eurostat, „Commercial flights by reporting country – monthly data“ („Kommertslennud andmed esitanud riikide kaupa – igakuised andmed“), 10.2.2022, kättesaadav aadressil https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=avia_tf_cm&lang=en.

³³ Eurostat, „Air passenger transport by reporting country“ („Reisijate lennutransport andmed esitanud riikide kaupa“), 14.2.2022, kättesaadav aadressil https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=avia_paoc&lang=en

³⁴ Belgia, Kreeka, Rumeenia ja Sloveenia kohta andmed puuduvad.

³⁵ <https://tourismmanifesto.eu/position-on-the-european-commissions-proposals-for-council-recommendations-on-intra-eu-and-international-travel/>

³⁶ Nõukogu 22. veebruari 2022. aasta soovitus (EL) 2022/290, millega muudetakse nõukogu soovitust (EL) 2020/912 Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutise piiramise ja sellise piirangu võimaliku kaotamise kohta (ELT L 43, 24.2.2022, lk 79).

ELi digitaalne COVID-tõend hõlbustada ELi kodanike reisimist kolmandatesse riikidesse, eelkõige nendesse, kes on ELi süsteemiga ühendatud samaväärsust kinnitava otsusega (vt punkt 2.7.1).

Selle tulemusena on turismiteemadega tegelevad rahvusvahelised organisatsioonid väljendanud toetust ELi digitaalsele COVID-tõendile ja/või tunnistanud, et sellest on saanud rahvusvaheline standard reisimise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal. Nende hulka kuuluvad Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon,³⁷ Maailma Turismiorganisatsioon³⁸ ja G20³⁹.

ELi digitaalne COVID-tõend mitte ainult ei hõlbustanud ELi kodanike reisimist, vaid andis neile ka usaldusväärse ja aktsepteeritud dokumendi, mida nad said kasutada juhul, kui nende sihtliikmesriik kasutas COVID-19 tõendeid riigisisestel eesmärkidel, näiteks restoranide, baaride või hotellide külastamiseks (lisateabe saamiseks ELi digitaalse COVID-tõendi riigisisese kasutamise kohta vt punkt 2.5).

2.4. Eri liiki COVID-19 vaktsiinide ja testide aktsepteerimine

Nagu on sätestatud ELi digitaalse COVID-tõendi määruses, on liikmesriigid vaba liikumise piirangutest loobumise korral kohustatud aktsepteerima vaktsineerimistõendeid juhul, kui vaktsiinile on antud ELi müügiluba⁴⁰. Lisaks võivad liikmesriigid otsustada⁴¹ (kuid ei ole selleks kohustatud) loobuda piirangutest reisijatele, kellele on manustatud vaktsiini, mis on läbinud Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) erakorralise kasutusloa saamise menetluse⁴² või mis on saanud loa teises liikmesriigis riiklikul tasandil⁴³.

Liikmesriigid on üha sagedamini aktsepteerinud vaktsiine, mis on läbinud WHO erakorralise kasutusloa saamise menetluse, ning komisjon on konsulteerinud liikmesriikidega otsuse nr 1082/2013/EL artikli 17 alusel loodud terviseohutuse komitees,⁴⁴ et koguda teavet nende COVID-19 vaktsiinide kohta, mis ei ole ELi tasandil müügiluba saanud ja mida nad aktsepteerivad, et loobuda reisimisega seotud meetmetest, nagu täiendav testimine või karantiin. Nagu eespool märgitud, on nõukogu soovitus 2020/912 (Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutise piiramise ja sellise piirangu võimaliku kaotamise kohta) viimase muudatusega ette nähtud, et liikmesriigid peaksid tühistama Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutise piiramise ka nende isikute puhul, keda on vaktsineeritud WHO heakskiidetud vaktsiiniga. Selliste reisijate suhtes võib siiski kohaldada lisanõudeid, nagu testid, karantiin või ELi müügiiloaga vaktsiini manustamine.

³⁷ <https://www.oecd-forum.org/posts/the-oecd-safe-international-mobility-initiative>

³⁸ <https://www.unwto.org/news/vaccines-and-digital-solutions-to-ease-travel-restrictions>

³⁹ <https://www.oecd.org/cfe/g20-rome-guidelines-for-the-future-of-tourism-d11080db-en.htm>

⁴⁰ ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 5 lõike 5 esimene lõik.

⁴¹ ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 5 lõike 5 teine lõik.

⁴² <https://extranet.who.int/pqweb/key-resources/documents/status-covid-19-vaccines-within-who-eulpq-evaluation-process>

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivi 2001/83/EÜ (inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta) (EÜT L 311, 28.11.2001, lk 67) sätete alusel.

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta otsus nr 1082/2013/EL tõsiste piiriüleste terviseohtude kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 2119/98/EÜ (ELT L 293, 5.11.2013, lk 1).

Umbes kaks kolmandikku liikmesriikidest aktsepteerib reisimisel kvaliteetsete antigeeni kiirtestide alusel välja antud SARS-CoV-2 nakkuse testimistõendeid. Need liikmesriigid, kes ei aktsepteeri antigeeni kiirteste, nimetavad selliste tõendite aktsepteerimata jätmise põhjusena eelkõige valenegatiivsete tulemuste suuremat osakaalu. ELi digitaalse COVID-tõendi määrus ei kohusta neid seda tegema, tingimusel et seda tehakse mittediskrimineerival viisil.

2.5. ELi digitaalse COVID-tõendi kasutamine riigisestel eesmärkidel

ELi digitaalse COVID-tõendi määrus käsitleb tõendite kasutamist selleks, et ELis COVID-19 pandeemia ajal reisida. Sellega ei nähta ette ega keelata COVID-19 tõendite kasutamist riigisestel eesmärkidel, näiteks selleks, et reguleerida juurdepääsu üritustele, restoranidele, spordirajatistele, ühistranspordile või töökohale.

Kui liikmesriigid otsustavad kasutada ELi digitaalseid COVID-tõendeid muul eesmärgil, tuleb see ette näha riigiseste õigusaktidega, mis peavad ennekõike vastama andmekaitseõuetele⁴⁵. Liikmesriik, kes loob riigisestel eesmärkidel kasutatavate COVID-19 tõendite süsteemi, peaks samal ajal tagama, et kasutada saab ka ELi digitaalset COVID-tõendit⁴⁶. Sellega tagatakse, et teistest liikmesriikidest pärit reisijad saavad riigis viibimise ajal oma tõendeid kasutada.

Pärast viimast aruannet ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kohaldamise kohta on COVID-19 tõendite kasutamine riigisestel eesmärkidel muutunud. Reageerides juhtumite arvu suurenemisele 2021. aasta sügisel, nõudsid mõned liikmesriigid COVID-19 tõendite kasutamist täiendavatel eesmärkidel, näiteks riigisestes ühissõidukites või juurdepääsuks töökohale. Siiski hakkasid mõned liikmesriigid 2022. aasta alguses piirama COVID-19 tõendite nõudmist riigisestel eesmärkidel või lõpetasid selle täielikult. Terviseohutuse komitee korraldatud uuringus märkisid viis riiki,⁴⁷ et ELi digitaalse COVID-tõendi riigisene kasutamine on juba peatatud, ning viis riiki märkisid, et arutelud selle peatamiseks on pooleli⁴⁸.

Kuna COVID-19 tõendite riigisene kasutamine ei ole reguleeritud ELi digitaalse COVID-tõendi määrusega, võivad liikmesriigid kehtestada ka oma eeskirjad ja aktsepteerimise tingimused. Komisjon ärgitab jätkuvalt liikmesriike viima oma riigisese kasutamise eeskirju vastavusse reisimisel kohaldatavate aktsepteerimiseeskirjadega, kuid erinevused püsivad. Näiteks kui kaheksa liikmesriiki märkis uuringus, et esmase vaktsineerimiskuuri lõpetamist tõendavaid vaktsineerimistõendeid aktsepteeritakse riigiseseks kasutamiseks 270 päeva jooksul kooskõlas reisimise suhtes kohaldatavate eeskirjadega, siis teised liikmesriigid märkisid teistsuguseid kehtivusaegu. Kaksteist liikmesriiki märkisid, et tõhususdoosi tõendavaid tõendeid aktsepteeritakse riigiseseks kasutamiseks tähtajatult, nagu see on ka reisimise puhul.

⁴⁵ ELi digitaalse COVID-tõendi määruse põhjendus 48.

⁴⁶ ELi digitaalse COVID-tõendi määruse põhjendus 49.

⁴⁷ CZ, ES, FI, LI ja NO

⁴⁸ EE, HR, LV, AT ja SK.

Teadlased on püüdnud hinnata COVID-19 tõendite nõuete mõju. Briti Columbias asuva Simon Fraseri ülikooli teadurite koostatud artikli eeltrüki kohaselt on vaksineerimiste arv märkimisväärselt suurenenud ja on saanud püsivat kumulatiivset kasu pärast riigisisese COVID-19 tõendi nõude väljakuulutamist võrreldes teate esitamisele eelneva suundumusega⁴⁹. Väljaandes The Lancet avaldatud artiklis leitakse, et COVID-19 tõendite kasutuselevõtmine tõi kaasa vaksineerimiste arvu suurenemise 20 päeva enne rakendamist, kusjuures mõju püsis kuni 40 päeva pärast seda⁵⁰. Bruegeli mõttekoja teadurite avaldatud töödokumendis hinnatakse, et COVID-tõendite väljakuulutamine 2021. aasta suvel suurendas vaksineerituse taset Prantsusmaal 13 protsendipunkti kogu elanikkonnas kuni aasta lõpuni, Saksamaal 6,2 protsendipunkti ja Itaalias 9,7 protsendipunkti⁵¹. Lisaks on autorite hinnangul sellega välditud 3 979 surmajuhtumit Prantsusmaal, 1 133 Saksamaal ja 1 331 Itaalias ning hoitud ära sisemajanduse koguprodukti 6,0 miljardi euro suurune vähenemine Prantsusmaal, 1,4 miljardi euro suurune vähenemine Saksamaal ja 2,1 miljardi euro suurune vähenemine Itaalias. Eelkõige väidavad autorid, et COVID-tõendite kasutamine vähendas märkimisväärselt survet intensiivraviosakondadele ja takistas Prantsusmaal täituvuse taseme ületamist olukorras, kui varem kehtestati liikumispiirangud.

2.6. Tehniline rakendamine

2.6.1. Välja antud ELi digitaalsete COVID-tõendite arv

1. märtsiks 2022 olid liikmesriigid väljastanud üle 1,72 miljardi ELi digitaalse COVID-tõendi, sealhulgas 1,15 miljardit vaksineerimistõendit, 511 miljonit testimistõendit ja 55 miljonit läbipõdemistõendit⁵². Üksikasjalik jaotus liikmesriikide kaupa on esitatud I lisas.

2.6.2. ELi lüüs ja töö tehnilisel tasandil

ELi digitaalse COVID-tõendi ühise väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise tehnilised spetsifikatsioonid, standardid ja suunised töötasid komisjon ja liikmesriigid e-tervise võrgustiku raames välja ühiselt⁵³. Kõik e-tervise võrgustikus väljatöötatud spetsifikatsioonid põhinevad avatud standarditel ning need avaldatakse avatud allikana e-tervise võrgustiku veebisaidil⁵⁴ ja GitHub-is⁵⁵. See on hõlbustanud koostalitlusvõimet kolmandate riikide välja töötatud süsteemidega (vt punkt 2.7.1).

Alates 2021. aasta oktoobrist on ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemi edasiseks täiustamiseks tehtud tehnilisel tasandil tööd, mis hõlmab tõhususdooside kodeerimise

⁴⁹ <https://doi.org/10.1101/2021.10.21.21265355>

⁵⁰ [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(21\)00273-5](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(21)00273-5)

⁵¹ <https://www.bruegel.org/2022/01/the-effect-of-covid-certificates-on-vaccine-uptake-public-health-and-the-economy/>

⁵² Kui liikmesriik esitas üksnes kolme liiki tõendite koguarvu, läksid need kirja välja antud vaksineerimistõendite arvuna, sest vaksineerimistõendid moodustavad välja antud tõenditest ülekaalukalt suurima osa.

⁵³ E-tervise võrgustik on vabatahtlik võrgustik, kuhu on koondunud e-tervise eest vastutavad liikmesriikide määratud riiklikud asutused, mis on loodud direktiivi 2011/24/EL artikli 14 alusel.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/health/ehealth/covid-19_et

⁵⁵ <https://github.com/eu-digital-green-certificates>

täiustamist (vt punkt 2.8.1) ja eelkõige mehhanismi väljatöötamist tühistatud ELi digitaalsete COVID-tõendite loendi vastastikuseks vahetamiseks.

ELi digitaalse COVID-tõendi määruses on sätestatud, et selle usaldusraamistik võimaldab toetada tühistatud tõendite kordumatuid tunnuseid sisaldava tühistatud tõendite loendi vastastikust vahetamist⁵⁶. Tõendite tühistamine võib aidata kaitsta rahvatervist, kui tõendid on välja antud ekslikult, pettuse teel või pärast defektseks tunnistatud COVID-19 vaktsiini partii peatamist⁵⁷.

Alates ELi digitaalse COVID-tõendi kasutuselevõtust on teatatud vähesest arvust pettuse teel välja antud ELi digitaalsetest COVID-tõenditest. Nagu komisjon ja liikmesriigid on kindlaks teinud, on need vähesed juhtumid olnud tavaliselt tingitud sellest, et tõendite volitatud väljaandjate üksikud töötajad on väljastanud kehtivaid tõendeid pettuse teel või muul ebaõigel viisil. Endiselt on oluline, et riigi ametiasutused võtaksid nende juhtumite korral järelmeetmeid.

Sellega seoses on mitu liikmesriiki juba rakendanud riigisisese tasandil tühistamislahendusi nende endi väljastatud tõendite puhul. Komisjon on koos liikmesriikide ekspertidega töötanud välja mehhanismi, mis võimaldab tühistatud tõendite loendeid kiirelt ja turvaliselt liikmesriikide vahel vahetada ELi digitaalse COVID-tõendi lüüsi kaudu, mis on usaldusraamistiku keskne osa. Seda on tehtud, sest kuigi ELi digitaalse COVID-tõendi süsteem suudab võltsitud tõendid kohe avastada, ei ole teistes liikmesriikides võimalik avastada võltsitud dokumentide alusel, loata juurdepääsu teel või pettuse eesmärgil ebaseaduslikult välja antud autentseid tõendeid, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid vahetavad omavahel riiklikul tasandil koostatud tühistatud tõendite loendeid. Välja töötatud lahendus peaks toimima hakkama järgmiste nädalate jooksul.

2.7. ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemi rahvusvahelised aspektid

2.7.1. Euroopa ja kolmandate riikide ühendamine

ELi digitaalse COVID-tõendi määruses on sätestatud, et komisjon võib teha otsuse, millega määratakse kindlaks, et kolmanda riigi tõendeid tuleb käsitada samaväärsena ELi digitaalsete COVID-tõenditega (edaspidi „samaväärsust kinnitavad otsused“), et hõlbustada nende omanikel vaba liikumise õiguse kasutamist. Selle tulemusena on asjaomane kolmas riik ühendatud ELi lüüsi. Üksikasjalik teave selle protsessi kohta on esitatud komisjoni esimeses aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi digitaalse COVID-tõendi rakendamise kohta.

Nagu esimeses aruandes selgitatud, oli komisjon juba võtnud vastu samaväärsust kinnitavad otsused Albaania, Andorra, Fääri saarte, Iisraeli, Monaco, Maroko, Põhja-Makedoonia, Panama, San Marino, Türgi, Ukraina ja Vatikani välja antud COVID-19 tõendite kohta. Lisaks on Šveits ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 3 lõike 10 kohaselt vastu

⁵⁶ ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 4 lõige 2.

⁵⁷ ELi digitaalse COVID-tõendi määruse põhjendus 19.

võetud samaväärsust kinnitava otsuse põhjal ühendatud ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemiga, võttes arvesse Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Šveitsi Konföderatsiooni vahelist isikute vaba liikumist käsitlevat kokkulepet⁵⁸. Peale samaväärsust kinnitava otsuse alusel ühendatud kolmandate riikide ja territooriumide on määruse Euroopa Majanduspiirkonna lepingusse inkorporeerimise alusel liitunud Island, Liechtenstein ja Norra.

Pärast seda on komisjon 2022. aasta veebruari lõpuks vastu võtnud samaväärsust kinnitavad otsused Armeenia,⁵⁹ Benini,⁶⁰ Cabo Verde,⁶¹ El Salvadori,⁶² Gruusia,⁶³ Jordaania,⁶⁴ Liibanoni,⁶⁵ Moldova,⁶⁶ Montenegro,⁶⁷ Uus-Meremaa,⁶⁸ Serbia,⁶⁹ Singapuri,⁷⁰ Taiwani,⁷¹

---

⁵⁸ ELT L 114, 30.4.2002, lk 6.

⁵⁹ Komisjoni 28. oktoobri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/1894, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Armeenia Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 384, 29.10.2021, lk 109).

⁶⁰ Komisjoni 15. veebruari 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/206, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Benini Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 34, 16.2.2022, lk 46).

⁶¹ Komisjoni 9. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2189, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Cabo Verde Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 443I, 10.12.2021, lk 7).

⁶² Komisjoni 30. novembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2113, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks El Salvadori Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 429, 1.12.2021, lk 152).

⁶³ Komisjoni 15. novembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/1995, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Gruusia välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 405, 16.11.2021, lk 26).

⁶⁴ Komisjoni 15. veebruari 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/207, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Jordaania Hašimiidi Kuningriigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 34, 16.2.2022, lk 49).

⁶⁵ Komisjoni 9. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2187, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Liibanoni Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 443I, 10.12.2021, lk 1).

⁶⁶ Komisjoni 15. novembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/1994, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Moldova Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 405, 16.11.2021, lk 23).

⁶⁷ Komisjoni 21. novembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2297, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Montenegro välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 458, 22.12.2021, lk 524).

⁶⁸ Komisjoni 15. novembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/1993, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Uus-Meremaa välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 405, 16.11.2021, lk 20).

⁶⁹ Komisjoni 15. novembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/1996, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Serbia Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 405, 16.11.2021, lk 29).

Tai,⁷² Tuneesia,⁷³ Togo,⁷⁴ Araabia Ühendemiraatide,⁷⁵ Ühendkuningriigi⁷⁶ ja Uruguay⁷⁷ kohta.

Selle tulemusena on lisaks 27 liikmesriigile ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemiga ühinenud 35 ELi mittekuuluvat riiki ja territooriumi. Seega on ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemiga liitunud 62 riiki. 32 samaväärsust kinnitavast otsusest 22 otsusega tunnustatakse kõiki kolme liiki tõendeid, mis on kehtestatud ELi digitaalse COVID-tõendi määrusega.

Peale selle taotleb rohkem kolmandaid riike samaväärsust käsitleva otsuse tegemist. 16. oktoobriks 2022 olid esialgsed kontaktid toimunud 35 huvitatud kolmanda riigi või territooriumiga, kellest 25 olid ametlikult esitanud ELi süsteemiga ühinemise valmiduse kohta oma enesehindamise tulemused.

Määruses ei ole sõnaselgelt nõutud, et samaväärsust kinnitavat otsust taotlevad kolmandad riigid aktsepteeriks nende riiki reisimisel omakorda ELi digitaalset COVID-tõendit. Enne samaväärsust kinnitava otsuse vastuvõtmist on komisjon siiski süstemaatiliselt palunud kõigil asjaomastel kolmandatel riikidel aktsepteerida ELi digitaalset COVID-tõendit.

Komisjon jätkab jõupingutusi, et toetada kolmandaid riike, kes on huvitatud koostalitlusvõimeliste COVID-19 tõendite süsteemi väljatöötamisest. See võib hõlmata

---

⁷⁰ Komisjoni 24. novembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2057, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Singapuri Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 420, 25.11.2021, lk 129).

⁷¹ Komisjoni 21. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2300, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Taiwani välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 458, 22.12.2021, lk 533).

⁷² Komisjoni 21. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2299, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Tai Kuningriigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 458, 22.12.2021, lk 530).

⁷³ Komisjoni 21. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2296, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Tuneesia Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 458, 22.12.2021, lk 521).

⁷⁴ Komisjoni 24. novembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2056, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Togo Vabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 420, 25.11.2021, lk 126).

⁷⁵ Komisjoni 9. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2188, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Araabia Ühendemiraatide välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 443I, 10.12.2021, lk 4).

⁷⁶ Komisjoni 28. oktoobri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/1895, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 384, 29.10.2021, lk 112).

⁷⁷ Komisjoni 21. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2298, millega määratakse liidus vaba liikumise õiguse kasutamise hõlbustamiseks kindlaks Uruguay Idavabariigi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 458, 22.12.2021, lk 527).

selliste tehniliste spetsifikatsioonide ja avatud lähtekoodiga lahenduste jagamist kolmandate riikidega, mis võivad toetada kolmanda riigi tõendite konverteerimist ELi digitaalse COVID-tõendiga koostalitlusvõimelisse vormingusse. Mõned kolmandad riigid on kasutanud konverteerimismehhanisme, et toetada oma taotlusi samaväärsust kinnitavate otsuste tegemiseks.

Lisaks samaväärsust kinnitavate otsuste süsteemile on ELi digitaalse COVID-tõendi määrusega ette nähtud, et liikmesriigid võivad väljastada ELi digitaalse COVID-tõendi isikutele, kes on vaktsineeritud kolmandas riigis ELis kasutatava vaktsiiniga, kui neile on esitatud kogu vajalik teave, sealhulgas usaldusväärsed tõendid nimetatud vaktsineerimise kohta⁷⁸. Mitu liikmesriiki⁷⁹ on välja töötanud digiplatvormid, et aidata samaväärsust kinnitava otsusega hõlmamata kolmandatest riikidest pärit reisijatel taotleda oma COVID-19 tõendi konverteerimist ELi digitaalseks COVID-tõendiks.

2.7.2. Koostalitlusvõime rahvusvahelisel tasandil välja töötatud süsteemidega

Kooskõlas määruse artikli 4 lõikega 3 tuleks ELi digitaalse COVID-tõendi usaldusraamistikuga tagada koostalitlusvõime rahvusvahelisel tasandil loodud tehnoloogiliste süsteemidega.

Komisjon jätkab koostööd rahvusvaheliste institutsioonidega, et anda suuniseid turvalise ja usaldusväärse digitaalsete COVID-tõendite süsteemi aluseks olevate põhimõtete kohta, aidates eelkõige kaasa WHO COVID-19 tõendite digidokumentatsiooni spetsifikatsioonide ja suuniste koostamisele. Komisjon on pidanud Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooniga (ICAO) pidevat dialoogi, et teha kindlaks koostalitlusvõime võimalused ELi digitaalse COVID-tõendi ja ICAO VDS-NC tõendi vahel.

2.8. ELi digitaalse COVID-tõendiga seotud areng

2.8.1. Vaktsineerimistõendite kehtivusaeg

ELi digitaalse COVID-tõendi määruse vastuvõtmise ajal ei olnud COVID-19 vaktsiini esmase kuuri lõpetamisest tuleneva kaitse kestuse kohta piisavalt andmeid. Seetõttu ei määratud vaktsineerimistõendite kehtivusaega.

Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud viimases aruandes jõudis komisjon järeldusele, et ta ei kaalunud sel hetkel ELi digitaalse COVID-tõendi määruse muutmist, et täpsustada vaktsineerimistõendite kehtivust sel ajal. Komisjon märkis siiski, et jätkab väga tähelepanelikult selleteemaliste teaduslike tõendite jälgimist.

4. oktoobril 2021 jõudis Euroopa Raviameti inimravimite komitee järeldusele, et 18aastaste ja vanemate puhul võib kaaluda Comirnaty vaktsiini tõhususdoosi manustamist vähemalt kuus kuud pärast teist doosi. 25. oktoobril 2021 jõudis komitee järeldusele, et

---

⁷⁸ ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 8 lõige 1.

⁷⁹ Näiteks BE, FR ja LV.

18aastaste ja vanemate puhul võib kaaluda Spikevaxi vaktsiini tõhususdoosi manustamist vähemalt kuus kuud pärast teist doosi. 15. detsembril 2021 jõudis komitee järeldusele, et 18aastaste ja vanemate puhul võib kaaluda Jansseni COVID-19 vaktsiini tõhususdoosi vähemalt kaks kuud pärast esimest doosi ning et Jansseni COVID-19 vaktsiini võib manustada ka pärast kaht Comirnaty või Spikevaxi doosi.

24. novembril 2021 avaldas Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus sellega seoses kiire riskihinnangu⁸⁰ SARS-CoV-2 epidemioloogilise olukorra hindamise kohta, aastalõpu pühadeaja prognoosid ja ELis/EMPs olukorrale reageerimise strateegiad, milles märgiti, et kogutud tõendite kohaselt suurenes lühiajalises perspektiivis pärast tõhususdoosi manustamist kõigis vanuserühmades märkimisväärselt kaitse nakkuse ja raske haiguse eest. Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse andmetel peaksid liikmesriigid kaaluma kiiresti tõhususdoosi manustamist 40aastastele ja vanematele inimestele, keskendudes kõige haavatavamatele ja eakatele, samuti võiksid riigid kaaluda tõhususdoosi manustamist kõigile vähemalt 18aastastele täiskasvanutele vähemalt kuus kuud pärast esimese vaksineerimiskuuri lõpetamist, et suurendada kaitset nakatumise eest, kuna immuunsus aja jooksul nõrgeneb. See võiks piirata nakkuse levikut elanikkonna seas ning vähendada vajadust haiglaravi järele ja surmajuhtumite arvu.

Seoses sellise teadusliku arenguga võttis üha enam liikmesriike vastu eeskirjad selle kohta, kui kaua esimese vaksineerimiskuuri lõpetamist kinnitavat vaksineerimistõendit tuleks aktsepteerida. Need ühepoolsed meetmed võisid kaasa tuua märkimisväärsed häireid vaba liikumise õigust kasutavatele ELi kodanikele.

Sellele reageerimiseks võttis komisjon 21. detsembril 2021 vastu delegeeritud määruse,⁸¹ millega kehtestatakse 270päevane siduv kehtivusaeg esmast vaksineerimiskuuri hõlmavatele vaksineerimistõenditele ELi-sisese reisimise eesmärgil⁸². Seetõttu ei tohi selliseid tõendeid aktsepteerida, kui viimasest doosist on möödunud üle 270 päeva. Selle kehtivusaja puhul võetakse arvesse Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse suuniseid, mille kohaselt soovitatakse tõhususdoose hiljemalt kuus kuud pärast esimese vaksineerimistsükli lõppu, nagu eespool selgitatud. Samuti nähakse sellega ette lisaks neile kuuele kuule veel kolmekuuline ajapikendus, et tagada kodanikele juurdepääs tõhususdoosidele.

Tõhususdooside kohta väljastatud tõenditel ei ole maksimaalset kehtivusaega ja seetõttu kehtivad need praegu ELis reisimise puhul ilma kehtivusaja lõpptähtpäevata, kuigi seda võib hiljem uuesti kaaluda, kui teaduslikud tõendid näitavad, et ka selliste tõendite puhul on vaja kehtestada kehtivusaeg.

---

⁸⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-sars-cov-2-november-2021>

⁸¹ Komisjoni 21. detsembri 2021. aasta delegeeritud määrus (EL) 2021/2288, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 lisa seoses ELi digitaalse COVID-tõendi vormis välja antud ja esimese vaksineerimiskuuri läbimist kinnitavate vaksineerimistõendite kehtivusajaga (ELT L 458, 22.12.2021, lk 459).

⁸² Komisjon oli juba lisanud oma 25. novembri 2021. aasta ettepanekusse võtta vastu nõukogu soovitus, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475, ettepaneku üheksa kuu pikkuse standardse kehtivusaja kohta.

Reisimisel kohaldatakse vaksineerimistõendite kehtivusaega käsitlevaid eeskirju. Nagu eespool selgitatud, julgustatakse liikmesriike, kui nad kehtestavad riigi tasandil tõendite kasutamiseks erinevaid eeskirju, viima need vastavusse kõnealuste uute eeskirjadega, et pakkuda reisijatele kindlustunnet ja vähendada häireid.

Lisaks võttis komisjon vastu rakendusakti,⁸³ milles selgitatakse vaksineerimistõendite kodeerimise eeskirju. See osutus vajalikuks tagamaks, et esmase kuuri lõpetamist tõendavad vaksineerimistõendid oleksid alati eristatavad vaksineerimistõenditest, mis on välja antud pärast tõhustusdoosi, olenemata esmase kuuri jooksul manustatud dooside arvust.

2.8.2. Laboratoorsed antigeenitestid

Alates 2021. aasta juulist on terviseohutuse komitee COVID-19 diagnostiliste testide tehniline töörühm vaadanud läbi ELi riikide ja tootjate esitatud ettepanekuid COVID-19 laboratoorsete antigeenitestide kohta. Neid ettepanekuid hinnatakse samade kriteeriumide alusel kui antigeeni kiirteste, milles lepiti kokku 21. septembril 2021. Kui tehniline töörühm leiab, et ettepanek on edukas, ja terviseohutuse komitee on sellega nõus, lisatakse kriteeriumidele vastavad laboratoorsed antigeenitestid eraldi loetellu (ELi ühise loetelu III lisa).

Põhjustel, mis on esitatud ettepanekus pikendada ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kohaldamisega, tegi komisjon ettepaneku lisada sellised kvaliteetsed laboratoorsed antigeenitestid seda liiki testide hulka, mille kohta võib väljastada ELi digitaalse COVID-tõendi⁸⁴. Selle eesmärk on laiendada diagnostiliste testide liikide ulatust ajal, mil COVID-19 testide järele on suur nõudlus.

2.8.3. Läbipõdemistõendite väljaandmine antigeenitesti tulemuste alusel

ELi digitaalse COVID-tõendi määruse vastuvõtmise ajal sai läbipõdemistõendi välja anda üksnes pärast molekulaarse nukleiinhappe amplifikatsioonil põhineva testi (NAAT-testi) positiivset tulemust. Määrus ei võimaldanud väljastada läbipõdemistõendeid muude testide, näiteks antigeeni kiirtestide alusel.

2021. aasta mais moodustas terviseohutuse komitee COVID-19 diagnostiliste testide tehnilise töörühma⁸⁵. Selle tehnilise töörühma eesmärk on vaadata läbi liikmesriikide ja tootjate esitatud ettepanekud COVID-19 antigeeni kiirtestide kohta, mis lisatakse terviseohutuse komitees kokku lepitud ELi ühisesse antigeeni kiirtestide loetellu⁸⁶.

---

⁸³ Komisjoni 21. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/2301, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2021/1073, millega kehtestatakse ELi digitaalse COVID-tõendi usaldusraamistiku (mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/953) kasutuselevõtu tehnilised spetsifikatsioonid ja normid (ELT L 458, 22.12.2021, lk 536).

⁸⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/regulation_amending_regulation_eu_2021_-_953.pdf

⁸⁵ https://ec.europa.eu/health/health-security-and-infectious-diseases/crisis-management/covid-19-diagnostic-tests_et

⁸⁶ https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-01/covid-19_rat_common-list_en.pdf

11. jaanuaril 2022 arutas kõnealune tehniline töörühm antigeeni kiirtestide kasutamist läbipõdemistõendite väljastamiseks, võttes arvesse halvenenud epidemioloogilist olukorda, kus COVID-19 juhtumite arv oli omikronvariandi tõttu rekordiliselt suur, samuti mitmes liikmesriigis NAAT-testide tegemise suutlikkuse nappust, mis on tingitud suurest testimisvajadusest. Neid asjaolusid arvesse võttes leppis tehniline töörühm kokku, et läbipõdemistõendite väljastamiseks võib kasutada ELi ühisesse nimekirja kantud antigeeni kiirteste. Tehniline töörühm rõhutas, et selliste tõendite väljastamiseks tuleks kasutada ainult meditsiinitöötajate või muu koolitatud personali tehtud antigeeni kiirtestide tulemusi.

ECDC on seisukohal, et nõuetekohaselt valideeritud antigeeni kiirteste, mis vastavad kõrge spetsiifilisuse kriteeriumile (üle 98 %), võiks kasutada selleks, et tõendada, et isik on varasemast COVID-19 nakkusest tervenunud⁸⁷. Mida suurem on läbipõdemise tõendamiseks kasutatava testi spetsiifilisus, seda valiidssem see on.

Eeltoodut silmas pidades ja tuginedes täiendavatele konsultatsioonidele terviseohutuse komiteega, võttis komisjon 22. veebruaril 2022 vastu delegeeritud määruse, millega muudetakse ELi digitaalse COVID-tõendi määrust, et sätestada, et liikmesriik, kus testimine toimub, võib läbipõdemistõendi välja anda ka pärast seda, kui positiivne testitulemus on saadud ELi ühises loetelus nimetatud antigeeni kiirtestiga, mille on teinud tervishoiutöötaja või kvalifitseeritud testija⁸⁸.

2.8.4. Läbipõdemistõendite võimalik väljaandmine antikehade testi tulemuste alusel

Oma esimeses aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kohaldamise kohta käsitles komisjon ka võimalikku läbipõdemistõendite väljaandmist antikehade testi tulemuste alusel. Komisjon jõudis teaduslikele suunistele tuginedes järeldusele, et ta ei kaalu ELi digitaalse COVID-tõendi määruse muutmist, et võimaldada läbipõdemistõendite väljaandmist antikehade testi tulemuste alusel.

Nagu märgiti ka esimeses aruandes, leiab ECDC, et antikehade testi tulemused ei sobi isiku nakatumisaja ja immuunsusseisundi hindamiseks. ECDC ei ole seda seisukohta muutnud, nagu nähtub 10. veebruaril 2022 avaldatud uuest aruandest⁸⁹. Aruande esimese ajakohastamise peamised järeldused on, et antikehade teste ei saa kasutada digitaalsete COVID-19 tõendite väljastamiseks või pikendamiseks. Selle peamised põhjused on esiteks see, et kuigi antikehade testi positiivne tulemus võib viidata varasemale nakatumisele või vaksineerimisele, ei saa seda kasutada selleks, et teha kindlaks, kas isik on praegu nakkusohtlik või nakkuse eest kaitstud, ega määrata kindlaks nakkuse aega (positiivse diagnostilise testi puudumise korral). Teiseks ei ole praegu teada, milline on antikehade tase, mis korreleerub kaitsega nakkuse või raskete haiguste eest. Peale selle varieerub antikehade tase ja vähenemise kiirus üksikisikute ja antikehade sihtmärkide arvestuses suuresti ning

⁸⁷ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Options-for-the-use-of-rapid-antigen-tests-for-COVID-19-first-update.pdf>

⁸⁸ Komisjoni 22. veebruari 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/256, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/953 seoses antigeeni kiirtestil põhineva läbipõdemistõendi väljastamisega (ELT L 42, 23.2.2022, lk 4).

⁸⁹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/use-antibody-tests-sars-cov-2>

sõltub sellistest teguritest nagu vanus, geneetiline ja immuunseisund, viiruskoormus ja eelmise SARS-CoV-2 nakkuse raskusaste. Seetõttu ei ole võimalik arvutada standardset prognoositavat määra. Kolmandaks on saadaval väga palju erinevaid antikehade teste ja nende tulemusi on äärmiselt raske võrrelda, kuna testid on väga erinevad ja standardid puuduvad (nii kogu maailmas kui ka liikmesriikides). Samuti on oht, et praegu kasutatavate kaubanduslike testidega tuvastatud antikehad ei hoia ära nakatumist uute SARS-CoV-2 variantidega.

Eespool öeldut silmas pidades jääb komisjon oma seisukoha juurde, et ELi digitaalse COVID-tõendi määrust selles küsimuses ei muudeta.

2.8.5. Läbipõdemistõendite kehtivusaeg

Viimases aruandes jõudis komisjon ka järeldusele, et teaduslikele suunistele tuginedes ei kaalu ta läbipõdemistõendite kehtivusaja pikendamist kauemaks kui 180 päeva pärast esimese positiivse testitulemuse saamise kuupäeva. Nagu Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus oli märkinud, ei olnud piisavalt tõendeid kehtivusaja pikendamise toetamiseks.

Teadmised SARS-CoV-2 läbi põdenud inimeste immuunsuse kestuse kohta pärast 180päevast ajavahemikku on piiratud. Läbipõdemistõendite kehtivuse hindamine on dünaamiline protsess, mis sõltub uutest teaduslikest tõenditest, mida mõjutavad mis tahes ajahetkel ringlevate SARS-CoV-2 domineerivate tüvede muutused⁹⁰.

ECDC jätkab läbipõdemistõendite kehtivusaja korrapäraselt hindamist, jälgides uusimaid kättesaadavaid teaduslikke tõendeid. Usaldusväärsed tõendid omikronvariandi suhtes immuunsuse ulatuse ja kestuse kohta on endiselt väga piiratud. ECDC on seisukohal, et praegu ei ole õigustatud läbipõdemistõendi 180 päeva pikkuse kehtivusaja läbivaatamine.

Eeltoodut silmas pidades ei kaalu komisjon praegu ELi digitaalse COVID-tõendi määrase muutmist, millega pikendataks läbipõdemistõendite kehtivusaega.

2.9. Määruse kehtivusaja pikendamine

Nagu on selgitatud punktis 2.1.1, leiab komisjon, et ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemi on vaja pikendada 12 kuu võrra. Infektsioonide sagenemine 2022. aasta teisel poolel, sealhulgas uute SARS-CoV-2 variantide esilekerkimise tõttu, on reaalne võimalus. Selle tulemusena võivad liikmesriigid pidada vajalikuks säilitada või taaskehtestada teatavaks ajaks pärast 30. juunit 2022 vaba liikumise õigust kasutavatele ELi kodanikele nõude esitada tõend COVID-19 vastu vaktsineerimise, testimise või läbipõdemise kohta. Sellisel juhul tuleks vältida olukorda, kus ELi kodanikud jäetakse ilma võimalusest kasutada oma ELi digitaalset COVID-tõendit kui tõhusat, turvalist ja privaatsust tagavat viisi tõendada oma COVID-19 seisundit. Seepärast tegi komisjon 3. veebruaril 2022 ettepaneku pikendada ELi digitaalse COVID-tõendi määrase kehtivusaega ühe aasta võrra, kuni 30. juunini 2023.

---

⁹⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-omicron-risk-assessment-further-emergence-and-potential-impact>

Samal ajal tegi komisjon ka ettepaneku pikendada määruse (EL) 2021/954 kehtivusaega. Selle määrusega laiendatakse ELi digitaalse COVID-tõendi määruses sätestatud norme kolmandate riikide kodanikele, kes ei kuulu kõnealuse määruse kohaldamisalasse, kuid kes viibivad või elavad seaduslikult nende territooriumil ja kellel on kooskõlas liidu õigusega õigus reisida teistesse liikmesriikidesse⁹¹.

Lisaks sisaldab komisjoni ettepanek veel mõnda määruse muudatust.

Esiteks, nagu eespool juba mainitud, tegi komisjon ettepaneku lisada kvaliteetsed laboratoorsed antigeenitestid testiliikide hulka, mille kohta võib väljastada testimistõendi. Selle eesmärk on laiendada diagnostiliste testide liikide ulatust ajal, mil COVID-19 testide järele on suur nõudlus (vt ka punkt 2.8.2).

Teiseks selgitatakse ettepanekus, et vaksineerimistõendid peavad sisaldama õiget mis tahes liikmesriigis – mitte ainult tõendi väljastanud liikmesriigis – manustatud dooside üldarvu. Selle eesmärk on lahendada kodanike tõstatatud praktiline mure seoses tõenditega, millel on märgitud vale dooside arv, kui nad saavad vaktsiinidoose eri liikmesriikides (vt ka punkt 2.1.5).

Lõpuks nähakse ettepanekus ette, et tõendeid võib väljastada isikutele, kes osalevad kliinilistes uuringutes, st uuringutes, mis tehakse ravimi ohutuse või tõhususe uurimiseks, sõltumata sellest, kas osalejad on saanud COVID-19 vaktsiinikandidaati, või – et vältida uuringute kahjustamist – kontrollrühmale manustatud doosi. Uuringutes osalejatele välja antud ELi digitaalset COVID-tõendit võivad seejärel aktsepteerida ka teised liikmesriigid.

Eelkõige uute SARS-CoV-2 murettekitavate variantide esilekerkimist arvestades on ka edaspidi ülioluline jätkata COVID-19 vaktsiinide väljatöötamist ja uurimist. Seetõttu on oluline hõlbustada vabatahtlike osalemist kliinilistes uuringutes. Vabatahtlike ilmajätmine ELi digitaalse COVID-tõendi saamise võimalusest võib tunduvalt pärssida nende osalemishuvi, see aga aeglustab kliiniliste uuringute lõpuleviimist ja mõjub halvasti rahvatervisele.

3. JÄRELDUSED JA JÄRGMISED SAMMUD

ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemil on olnud ja on jätkuvalt väga positiivne mõju vabale liikumisele ajal, mil liikmesriigid piiravad reisimist rahvatervise kaalutlustel. Sellega tagatakse, et kodanikel on õigus saada koostalitlusvõimelisi ja vastastikku tunnustatud tõendeid, mis kinnitavad COVID-19 vastu vaksineerimist, selle suhtes testimist ja sellest tervenemist ning mida nad saavad kasutada oma vaba liikumise õiguse kasutamisel. Kui liikmesriigid kaotavad teatavad liikumisvabaduse piirangud isikutele, kellel on tõend selle kohta, et nad on vaksineeritud, neid on testitud või nad on haigusest tervenunud, tagatakse

---

⁹¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/954, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik seoses kolmandate riikide kodanikega, kes seaduslikult viibivad või elavad COVID-19 pandeemia ajal liikmesriikide territooriumil (COM(2022) 55 final).

ELi digitaalse COVID-tõendi määrusega kodanikele võimalus ka edaspidi nendest eranditest osa saada. ELi digitaalse COVID-tõendiga on välditud mitme riikliku tõendi killustatud süsteemi.

Juhul kui ka pärast 30. juunit 2022 jäävad endiselt kehtima teatavad rahvatervisest tulenevad vaba liikumise piirangud, näiteks juhul, kui 2022. aasta teisel poolel peaks nakkuste arv uuesti suurenema, tuleks vältida olukorda, kus ELi kodanikud jääksid ilma võimalusest kasutada ELi digitaalset COVID-tõendit, mis on tõhus, turvaline ja privaatsust tagav viis tõendada oma COVID-19 seisundit. Seetõttu tegi komisjon ettepaneku pikendada ELi digitaalse COVID-tõendi määruse kehtivusaega ühe aasta võrra, kuni 30. juunini 2023.

Reisi- ja turismiühendused on laialdaselt tervitanud ELi digitaalset COVID-tõendit ja jõupingutusi ELi tasandil koordineeritud lähenemisviisi loomiseks reisimisele kui olulist vahendit, mis võimaldab kodanikel reisida ja julgustab neid seda tegema, tagades vajaliku prognoositavuse. ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemi positiivne mõju ulatub väljapoole ELi, kuna sellest on saanud ülemaailmne standard, mis põhineb kindlalt sellistel ELi väärtustel nagu avatus, turvalisus ja andmekaitseõuete järgimine. See edu on aidanud kaasa ohutu rahvusvahelise reisimise taastamisele ja ülemaailmsele taastumisele. Komisjon jätkab ELi digitaalse COVID-tõendi rahvusvahelise mõõtme edendamist.

Komisjon jätkab teaduse arengu tähelepanelikku jälgimist, et vajaduse korral kohandada ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemi, nagu ta on hiljuti teinud, kehtestades vaksineerimistõenditele standardse aktsepteerimisperioodi, võimaldades väljastada läbipõdemistõendeid antigeeni kiirtestide alusel ning töötades välja tühistatud tõendite nimekirjade vahetamise mehhanismi.

Lisaks jätkab komisjon tihedat koostööd liikmesriikidega, et tagada hästi koordineeritud, prognoositav ja läbipaistev lähenemisviis vajalike vaba liikumise piirangute vastuvõtmisele COVID-19 pandeemia ajal. Liikmesriike julgustatakse tühistama kõik reisipiirangud, sealhulgas kohustust esitada ELi digitaalne COVID-tõend, niipea, kui epidemioloogiline olukord seda võimaldab.

Komisjon on endiselt täielikult pühendunud piiramatule vaba liikumise võimalikult kiirele taastamisele. Kuigi ELi digitaalne COVID-tõend on näidanud ELi institutsioonide ja liikmesriikide suutlikkust anda käegakatsutavaid tulemusi ELi kodanike hüvanguks, näitab selle kasutamise lõpetamine, et pandeemia ja sellega seotud piirangud on ületatud.